

NV-07205-21

Bilaga 3. Förtydliganden och underlag avseende hävdberoende marker (naturtypsgrupperna E2.2 Hed- och buskmarker, E2.4 gräsmarker samt E2.7 vegetationsfattiga marker)

Punkt 2 – översyn, förtydligande och förklaring av föreslagna åtgärder med tillhörande beräkningar för åtgärder utanför Natura 2000-nätverket

Bakgrund: Regeringskansliet gav 20 mars 2021 ett underhandsuppdrag till Naturvårdsverket att i samarbete med SKS, SJV och HaV komplettera underlaget för PAF 2021–2027, Sveriges prioriterade åtgärdsplan för Natura 2000 för 2021–2027. Punkt 2 i uppdraget löd:

” 2. Vidare ska en översyn, förtydligande och förklaring göras av föreslagna åtgärder med tillhörande beräkningar för åtgärder utanför Natura 2000-nätverket, så att det tydligt framgår för varje åtgärd hur och varför åtgärden krävs för att uppnå och bibehålla gynnsambevarandestatus för ingående arter och naturtyper inom nätverket samt hur åtgärden bidrar till ett sammanhängande nätverk. ”.

Motivering E2.2 Hed- och buskmarker, E2.4 Gräsmarker, E2.7 Vegetationsfattiga marker

Enligt artikel 3 i habitatdirektivet ska utpekandet av Natura 2000-områden skapa förutsättningar för att bibehålla direktivnaturtyper och arter i gynnsam bevarandestatus eller vid behov restaurera dem till gynnsam status. Då stora arealer av vissa öppna hedmarker försvunnit under 1900-talet genom igenväxning och igenplantering, och de ytor som ligger inom Natura 2000 är små och fragmenterade, är insatser i delar av det omgivande landskapet nödvändiga för att bevara naturtyperna långsiktigt¹.

Åtgärderna som behövs i det övriga landskapet för att leva upp till artikel 2, handlar framför allt om bibehållande av betesdrift och slåtter, men också om restaurering av miljöer som saknar tillräcklig hävd, men fortfarande har naturtypskvaliteter, och där fortsatt igenväxning skulle innebära att dessa förloras. Behoven av åtgärder i det övriga landskapet är särskilt stora för naturtyper och arter med liten förekomst inom nätverket

¹ För de hävdberoende naturtyperna utgör direkt exploatering sällan ett hot, eftersom Jordbruksverkets föreskrifter om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket (SJVFS 2020:2) normalt innebär ett skydd för dem mot direkta skadliga åtgärder. Men eftersom de hävdberoende naturtyperna tappar sina värden på sikt om de inte hävdas, är bibehållande av hävden en nödvändig åtgärd även om det i övrigt saknas en direkt hotbild mot marken. Nödvändiga åtgärder kan även inkludera sällan återkommande åtgärder som bekämpning av expansiva arter eller markstörning.

NV-07205-21

samt för de med dålig bevarandestatus och utvecklingstrend.

Det finns även ett behov av restaurering av marker som idag inte håller naturtypsklass – men sådan ”återskapande” restaurering har inte kunnat inkluderas bland de föreslagna åtgärderna i denna PAF. För att sådana restaurerade marker ska bidra till bevarandearbetet fordras även påföljande fortlöpande skötselinsatser som adderar till insatser för bibehållandet av dagens miljöer.

Den genomsnittliga storleken på Natura 2000-områdena med odlingslandskapmiljöer är dessutom låg² - det gör att områdena typiskt sett är känsliga för förändringar i det omgivande landskapet, och att områdena inom Natura 2000 inte är stora nog att kunna bevara utpekade naturtyper och arter långsiktigt, om liknande miljöer i det omgivande landskapet försvinner.

En förutsättning för att åstadkomma eller bibehålla ett ekologiskt fungerande nätverk av hed- och buskmarker i skyddade områden, är därför att även andra hed- och buskmarker (utanför Natura 2000) med naturvärden motsvarande direktivnaturtyper bevaras genom fortsatt skötsel, och restaureras vid behov. De med högst naturvärden, samt med ett läge i den gröna infrastrukturen som gör att de har särskild betydelse för Natura 2000-områden och för ett ekologiskt funktionellt nätverk av skyddade områden³ kan behöva särskild uppmärksamhet^[56]. De analyser av värde-trakter och värdenätverk för hed- och buskmarker som länsstyrelserna gjort inom ramen för handlingsplanerna för grön infrastruktur kan vara ett stöd för att identifiera vilka områden som är mest angelägna att bevara och restaurera ur naturvårdssynpunkt. Möjligheten till fortsatt skötsel är dock avgörande för var effektiva insatser kan göras.

Nedan listas ett antal motiv för åtgärder i landskapet utanför Natura 2000-områdena. För varje listad åtgärd i tabellerna nedanför, har de motiv som har särskild betydelse för åtgärden angetts med bokstäver enligt listan nedan.

- a. Åtgärden är nödvändig för att bibehålla naturtypsarealen i stort i landskapet,

² Vi vet ju att väldigt stora delar av odlingslandskapet som vuxit igen under 1900-talet, så det är tydligt att gräsmarkerna varit betydligt mer sammanhängande historiskt (det finns många studier angående detta, men normalt inte analyser just för enskilda Natura 2000). Att många av de svenska Natura 2000 är små är tydligt dels i statistik som jämför EU-länder, dels förstås enkelt att se för enskilda områden. Det gäller inte minst i odlingslandskapet, där många objekt är på mindre än en hektar. Det är snarare ett undantag att Natura 2000-områdena omfattar större trakter, men det förekommer, några exempel är Bråbygden, vissa alvarobjekt på Öland, eller Kinnekulle.

³ PAF går inte in på det, bl a eftersom SE övergripande åtagande om GYBS innebär att vi inte kan ha nettoförlust på den samlade landskapsnivån. Modellen för PAF är inte heller utformad för att kunna beskriva alla åtgärdsbehov för enskilda områden/trakter. Men eftersom vi ligger väldigt långt ifrån att kunna ta tag i alla restaureringsbehov, kommer t.ex. länsstyrelserna att praktiskt behöva prioritera de begränsade åtgärder som ingår i PAF med utgångspunkt i värde-trakter osv.

NV-07205-21

och därmed för att leva upp till artikel 3 i Art- och habitatdirektivet.

- b. Åtgärden är särskilt viktig för vissa naturtyper i och med att de har så låg andel (under 20 % för icke-prioriterade naturtyper, resp under 60 % för prioriterade naturtyper⁴) att ytterligare förluster av naturtypen, eller försämrad status, kan innebära en kritik från KOM.
- c. Åtgärden är angelägen för *bibehållande* av ett ekologiskt funktionellt Natura 2000-nätverk och konnektivitet mellan områden enligt habitatdirektivet artikel 10.
- d. Åtgärden är angelägen för *stärkande/återskapande* av ett ekologiskt funktionellt Natura 2000-nätverk och konnektivitet mellan områden enligt habitatdirektivet artikel 10.
- e. Åtgärden behövs för att uppfylla åtaganden enligt fågeldirektivets artikel 3 (den är nödvändig för att skydda, bevara och återställa tillräckligt varierande och stora livsmiljöer för samtliga naturligt förekommande fågelarter).
- f. Bevarandestatusen är ogynnsam på biogeografisk nivå (enligt kriterierna i artikel 17-rapporten, U1=otillfredställande, U2=dålig) och åtgärden bidrar till förbättring.
- g. Särskild prioritet för att gynna hotade arter, bl a direktivarter (ange annex samt aktuella nummer och namn) som läderbagge.
- h. Åtgärden är viktig för att *bibehålla* kvalitet i naturtypen⁵.
- i. Åtgärden är viktig för att *återskapa* kvalitet i naturtypen⁶.

⁴ Tröskelvärdena för utpekande är hämtade från det stöddokument som tags fram för de biogeografiska processerna för granskningen av MS Natura 2000-utpekande "CRITERIA FOR ASSESSING NATIONAL LISTS OF pSCI AT BIOGEOGRAPHICAL LEVEL". De är inte direkt styrande, men användes av KOM för att bedöma i vilka fall tillräckligheten i MS utpekande kunde motivera ytterligare granskning.

⁵ För hävdade marker gäller det fortsatt bete/slätter, men kan även gälla hamling, bränning m.m.

⁶ För hävdade marker gäller det dels restaurering, men kan även gälla mer begränsad återupptagen sötning, som t.ex. bränning eller markstörning, veteranisering av träd.

NV-07205-21

ÅTGÄRDSSPECIFIKA MOTIVERINGAR FÖR HED- OCH BUSKMARKER

Åtgärd	Motiv till åtgärd	Särskilt prioriterade miljöer/naturtyper
Grazing	a, c, h, i	2320, 4010, 4030, 5130, alla naturtypsklassade ytor i TUVA, dessutom betesmarker inom värdeetrakter för grön infrastruktur
Prescribed burning	a, h, i, g	2320, 4010, 4030
Tillaging	h	2130, 2140, 2170, 2180, 2190, 2320
Clearing of bush and understory vegetation	h	2170, 2180, 2190
Removal of <i>Campylopus introflexus</i> and <i>Rosa rugosa</i>	h	2130, 2140, 2170, 2190
Restoration of pastures	a, c, d, i	2130, 2140, 2170, 2180, 2190 i anslutning till Natura 2000-områden med gräsmarksnaturtyper samt inom värdeetrakter för gröninfrastruktur gräsmarker
Restoration of sand dunes	a, c, d, i	2320, 4010, 4030, 5130 i anslutning till Natura 2000-områden med hed- och buskmarksnaturtyper samt inom värdeetrakter för grön infrastruktur

ÅTGÄRDSSPECIFIKA MOTIVERINGAR FÖR GRÄSMARKER

Åtgärd	Motiv till åtgärd	Särskilt prioriterade miljöer/naturtyper
Grazing	a, c, h, i	1330, 1630, 2330, 6120, 6210, 6230, 6270, 6410, 9070 - alla betesnaturtypsklassade ytor i TUVA, dessutom betesmarker inom värdeetrakter för grön infrastruktur
Grazing	b	1630* B 28 %, 6230* B 19 %, 6270 *A 7 %, B 3 %, K 11 % (asterisk innebär att naturtypen är prioriterad enligt bilaga 1 i art- och habitatdirektivet, bokstaven efter naturtypskoden anger biogeografisk region, och procentsiffran andel inom N2000 i regionen)
Mowing	a, c, h, i	1330, 1630, 6410, 6510, 6520, 6530, alla slåtterklassade ytor i TUVA, alla övriga slåtterängar (även icke naturtypsklassade) inom värdeetrakter för grön infrastruktur

NV-07205-21

Mowing	b	6520 B 18 %, 6530* B 26 % (asterisk innebär att naturtypen är prioriterad enligt annex 1 i art- och habitatdirektivet, bokstaven efter naturtypskoden anger biogeografisk region, och procentsiffran andel inom N2000 i regionen)
Pollarding	h, i	9070
Prescribed burning	h, i	2330
Tillaging	h, i	2330, 6120
Removal of <i>cotula coronopifolia</i> and/or <i>rosa rugosa</i>	h, i	1330, 1630
Management of expansive plant species	h, i	6210, 6230, 6270, 6410, 6510, 6530, 9070
Creating old (veteran) tree structures, tree and dead-wood substrates, and managing forest edges and heterogeneity	g	9070
Beach cleaning	h	1330, 1630
Restoration of pastures	a, d	I anslutning till Natura 2000-områden med gräsmarksnaturtyper samt inom värdetrakter för grön infrastruktur gräsmarker
Restoration of meadows	a, d	I anslutning till Natura 2000-områden med gräsmarksnaturtyper samt inom värdetrakter för grön infrastruktur gräsmarker
Restoration of wooded pastures (9070) from forest	a, d, g (läderbagge, större ekbock)	I anslutning till Natura 2000-områden med gräsmarksnaturtyper eller ädellöv, samt inom värdetrakter för grön infrastruktur gräsmarker

ÅTGÄRDSSPECIFIKA MOTIVERINGAR FÖR VEGETATIONSFATTIGA MARKER

Åtgärd	Motiv till åtgärd	Särskilt prioriterade miljöer/naturtyper
Grazing	a, c, h, i	6110, 6280, 8230, 8240, alla naturtypsklassade ytor i TUVA, dessutom betesmarker inom värdetrakter för grön infrastruktur

NV-07205-21

Grazing	b	6280 16 % B (asterisk innebär att naturtypen är prioriterade enligt bilaga 1 i art- och habitatdirektivet, bokstaven efter naturtypskoden anger biogeografisk region, och procentsiffran andel inom N2000 i regionen)
Management of expansive plant species	a, c, h	2120
Tillaging	h	2120
Beach cleaning	h	2110, 2120
Restoration of pastures	a, c, d, i	6110, 6280, 8230, 8240 i anslutning till Natura 2000-områden med gräsmarksnaturtyper samt inom värde-trakter för grön infrastruktur gräsmarker
Restoration of sand dunes	a, c, d, i	2110, 2120 anslutning till Natura 2000-områden med gräsmarksnaturtyper samt inom värde-trakter för grön infrastruktur gräsmarker

Punkt 5 – Bedömning av möjlighet utföra åtgärder givet tidsramen 2021–2027, tillgång till medel samt faktisk kapacitet

I detta avsnitt ger vi en samlad beskrivning för alla de hävdberonde markerna, eftersom bedömningarna av genomförbarhet avseende tillgång på medel och faktisk kapacitet i så hög grad samverkar mellan de olika naturtypsgrupperna, i och med att tillgängliga budgetmedel, särskilt medel från EAFRD, fungerar som kommunicerande kärl mellan typerna. I avsnittet berörs även vilka justeringar som gjorts jämfört med PAF-utkastet 2018–2019.

Generellt:

AREALUNDERLAG

Arealunderlagen är justerade från de som användes 2018–2019, till att istället bygga på de arealer som rapporterades 2019 enligt artikel 17 i habitatdirektivet.

- Naturtypen *grå dyner* (2130) har flyttats från gruppen Gräsmarker till Hed- och buskmarker.
- *Alvar* (6280) har flyttats från Gräsmarker till Vegetationsfattiga marker (6280).
- För svämängar samt för högörtängar har arealen inom alpin region, samt delar av den inom boreal region, uteslutits från den areal som bedöms vara hävdberoende.

NV-07205-21

- SLU Artdatabanken har uppskattat den hävdberonde arealen för *högtängar* (6430) till 300 ha, och för *svämängar* (6450) till 1 000 ha. Hela denna areal har lagts till siffrorna för Natura 2000-områdena.
- För gräsmarkstyperna *havsstrandängar* (1330) och *östersjöstrandängar* (1630) har 95 % av arealen bedömts skötas med bete, och 5 % med slåtter.
- För *fuktängar* (6410) har motsvarande andelar bedömts till 80 respektive 20 %.

Sammantaget innebär det att de hävdberoende arealerna minskar jämfört med tidigare PAF-förslag, från sammanlagt 388 000 ha till 346 000 ha, varav ca 13 300 ha ängsmarker, och ca 333 000 ha betesmarker. Dessa arealer är kopplade till de tre markslagsgrupperna Hed och buskmarker (E.2.2.Heathlands and shrubs), Gräsmarker (E.2.4.Grasslands) och Vegetationsfattiga marker (E.2.7.Rocky habitats, dunes & sparsely vegetated lands). Fördelningen mellan grupperna framgår av tabell 1.

Tabell 1. Arealer med hävdbehov.

Naturtypsgrupp	Betesmark N2000	Ängsmark N2000	Betesmark GI	Ängsmark GI	Summa
E2.2 Hed- och buskmarker	6 880	-	6 510	-	13 390
E2.4 Gräsmarker	50 033	7 397	229 299	5 902	292 631
E2.7 Vegetationsfattiga marker	19 930	-	19 970	-	39 900
Summa	76 843	7 397	255 779	5 902	345 921

KOSTNADSBERÄKNINGAR HÄVDBEHOV

Kostnaderna för skötsel av ängs- och betesmarker har justerats enligt följande:

- För vanliga betesmarker, har mediankostnaden på 6 000 som användes i PAF 2019, justerats till 6 500. Denna kostnad bygger på Jordbruksverkets maxkostnads kalkyl 4 900 kr för betesmark särskilda värden + ett antagande om

NV-07205-21

en gårdsstödsnivå på 1 600⁷.

- För alvarbeten 6110, 6280, 8240 har kostnadsnivån justerats från 6 000 till 3 300, enligt Jordbruksverkets kostnadskalkyl alvarbete.
- För 8230 har kostnadsnivån justerats från 6 000 till 3 600, enligt Jordbruksverkets kostnadskalkyl gräsfattiga marker.
- För ängstyperna 6430, 6510, 6520 och 6530, har mediankostnaden på 11 500 som användes i PAF 2019, justerats till 30 300. Denna kostnad bygger på Jordbruksverkets kostnadskalkyl 10 400 slåtteräng särskilda värden + gårdsstöd 1 600, med tilläggskostnader för manuell slåtter, höhantering och efterbete.
- För de ytor med 1330, 1630 och 6410 som bedöms skötas med slåtter, har denna beräknats kunna ske med traktorburen slåtter, och efterbete bedöms bara användas i 50 % av fallen. Det innebär att mediankostnaden på 11 500 som användes i PAF 2019, justerats till 12 750. Denna kostnad bygger på Jordbruksverkets kostnadskalkyl 10 400 slåtteräng särskilda värden + gårdsstöd 1 600, samt efterbete 750 (1500*0,5).
- För ytorna med 6450 *svämäng*, har mediankostnaden på 11 500 som användes i PAF 2019, justerats till 6 900. Denna kostnad bygger på Jordbruksverkets kostnadskalkyl för myrslåtter.

VISSA MARKER SKÖTS UTANFÖR STÖDEN

I PAF-kalkylunderlagen från Artdatabanken från 2018, har en viss andel av den kända arealen bedömts ligga utanför stöden – med utgångspunkt i tillgängliga underlagsdata. För ängsmarker har denna andel bedömts till 45 % av arealen, för övriga gräsmarker till 32 %, för hedmarker 35 %, och för vegetationsfattiga marker 23 %. Hela dessa arealer beräknades i PAF 2018 ha ett restaureringsbehov, men i revideringen 2019 sänktes denna bedömning med 50 %, med utgångspunkt i att man inom miljöövervakningsprojektet Remiil sett att en ganska stor del av de marker som saknar stöd, ändå sköts.

Det betyder samtidigt att de övriga 50 % ändå sköts, men utan kostnad för staten – åtminstone utanför skyddade områden. Inom skyddade områden kan skötseln troligen ofta vara finansierad med de skötselmedel länsstyrelserna disponerar för skyddade

⁷ Referens kalkylnivåer:

NV-07205-21

områden, även om markerna saknar miljöersättning.

I de 2021 reviderade PAF-beräkningarna har vi inte gjort några nya bedömningar av hur stor andel av markerna som ligger utanför stöden, men vi har däremot reducerat den areal inom övriga GI som beräknas innebära en skötselkostnad för staten eller genom EU-medel. Vår utgångspunkt är att arealen mark som sköts trots att den inte erhåller stöd kan antas fortsätta skötas utan stöd under den kommande budgetperioden. Vi har därför gjort en reduktion av arealerna som vi beräknar ha en skötselkostnad med 15 % för betesmarker inom grupperna hedar och gräsmarker, och med 10 % för vegetationsfattiga marker⁸. För ängar har ingen sådan reduktion gjorts, eftersom arealerna i PAF i stort motsvarar de arealer som idag finansieras inom miljöersättningarna.

Därmed blir arealerna med behov av löpande sköselfinansiering något lägre, se tabell 2 nedan.

Tabell 2. Arealer med behov av finansiering av hävd.

Naturtypsgrupp	Betesmark N2000	Ängsmark N2000	Betesmark GI	Ängsmark GI	Summa
E2.2 Hed- och buskmarker	6 880	-	5 534	-	12 414
E2.4 Gräsmarker	50 033	7 397	194 904	5 902	258 236
E2.7 Vegetationsfattiga marker	19 930	-	17 973	-	37 903
Summa	76 843	7 397	218 411	5 902	308 553

TILLGÄNGLIGA MEDEL 2021

För skötsel av hävdberoende marker, har medel inom landsbygdsprogrammet, och medel från 1:3-anslaget som används till skötsel av betesmarker, slätterängar och sandmarker beräknats. För gårdsstöd/direktstöd har något samlat takbelopp inte

⁸ Det innebär ett antagande om skötsel utan finansieringsbehov för 976 ha hed- och buskmark, 34 395 ha gräsmarker och 1 997 ha vegetationsfattiga marker.

NV-07205-21

beräknats⁹. För LIFE-programmet har 2021 års medelsanvändning inte använts som utgångspunkt eftersom nivåerna är beroende av tidigare års ansökningar, och dessa inte är relevanta att extrapolera framåt. För nationella medel från t.ex. kommunernas skötsel av hävdberonde marker saknas siffror.

Enligt Jordbruksverkets prognos för 2021 uppgår kostnaden inom Landsbygdsprogrammet för hävd av ängs- och betesmarker till sammanlagt ca 1 miljard kronor. Hela detta belopp är dock uppbundet i befintliga åtaganden, som är svåra att justera. Dessutom är det inte känt vad en omstyrning av medel från dagens stödanslutna ängs- och betesmarker till mer direktivsnaturtyper skulle få för effekter på varje sig arealen skötta gräsmarker totalt sett eller på arealen direktivsnaturtyper som kan skötas. Därför är en möjlig bedömning att det egentligen bara är precis de medel som idag går till marker med direktivnaturtyp, som egentligen är tillgängliga, vilket motsvarar omkring 35 % av detta belopp.

För de marker med direktivnaturtyp som ligger inom stödformerna *betesmark med särskilda värden*, eller *slätteräng med särskilda värden*, berättigar marken även till gårdsstöd. Den preliminärt bedömda gårdstödsnivån för kommande budgetperiod är 1600 kr/ha. Vi har inte inkluderat vare sig kompensationsstödet eller nötkreatursstödet fastän dessa också bidrar till hävden av betesmarker. Skälet är att stödbeloppen är mer komplicerade att beräkna och knyta till markerna. Man ska dock vara medveten om att även dessa stöd bidrar med pengar till företag med betesmarker.

Ca 20 mnkr inom Landsbygdsprogrammet användes för restaurering 2021.

Från 1:3-anslaget är det framför allt de medel som går till länsstyrelsernas skötsel av skyddade områden som finansierar hävd av ängs- och betesmarker. I Naturvårdsverkets fördelning av medel styrs inte tilldelningen till specifika åtgärder – vi vet alltså inte i vilken utsträckning medel användes för skötsel av hävdmarker, eller restaurering av sådana, under 2021. För att bedöma vad som är rimligt har vi istället gjort en skattning av hur hög andel av medlen som går till betesmarks- respektive ängsmarksskötsel samt till restaurering av sådana miljöer, med utgångspunkt i tidigare års återrapporteringar från länsstyrelserna. När det gäller löpande skötsel av betes- och ängsmarker, finns siffror från 2020 för hur mycket Länsstyrelserna använt till detta, och eftersom det handlar om just kostnader för löpande skötsel, kan behoven/beloppen antas vara likartade 2021.

⁹ Enligt underlag som togs fram till PAF 2018 rörde det som ca 800 mkr för Natura 2000, men då ingick även de stödbelopp som gick till andra typer av marker än naturtypsklassade ängs- eller betesmarker, t.ex. åkermark mm. Eftersom stödbeloppen under kommande period dessutom kommer att skilja sig från den tidigare perioden, är siffran inte möjlig att använda som utgångspunkt för beräkningar i den nya perioden.

NV-07205-21

Restaurering – behov och rimlighetsbedömning genomförbarhet

Underlagsarealerna till PAF har uppdaterats med utgångspunkt i de arealuppgifter Sverige använde vid artikel 17-rapporteringen 2019. Den nya sammantagna uppskattningen av hävdberonde areal är ca 346 000 ha.

Av ängs- och betesmarkerna bedöms arealen med restaureringsbehov på samma sätt som 2019, dvs. att den normalt utgör 50 % av de marker som bedöms ligga utanför stöden/blocklagd mark¹⁰. För hed- och buskmarker har dock ingen sådan reduktion gjorts, eftersom det utkast till nytt *Åtgärdsprogram för ljunghed* som remitterades 2020, bedömde behoven till 3 000 ha inom skyddade områden, och 2 000 ha i det övriga landskapet. Till detta kommer dessutom ca 15 000 ha skog som bör restaureras till trädklädd betesmark.

Tabell 3. Arealer med restaureringsbehov (för att bevara befintliga värden).

Markslag	Natura 2000	Övriga GI	Summa	Restaureringsbehov angivet i PAF 2019
Hed- och buskmark	2 408	2 279	4 687	2 900
Betesmark	16 010	36 688	52 698	53 000
Äng	2 911	1 256	4 167	12 000
Trädklädd betesmark från skog	6 494	8 205	14 699	15 000
Vegetationsfattiga marker	4 584	2 297	6 881	1 000
Summa	32 407	50 725	83 132	83 900

RIMLIGHETSBEDÖMNING GENOMFÖRBARHET*Praktiska förutsättningar*

Inom Natura 2000 bedöms inte länsstyrelserna ha kapacitet att genomföra hela

¹⁰ 32 % av flertalet gräsmarkstyper bedöms ligga utanför blocklagd mark, men för ängstyperna är siffran 45 %, för de vegetationsfattiga 23 % och för hedmarkstyperna 35 %.

NV-07205-21

restaureringsbetinget inom perioden 2021–2027. Därför har arealen med behov av restaureringsfinansiering minskats med hälften, utom för hedmarker där ÅGP pekar på mkt stora behov.

Tabell 4. Arealer med behov restaureringsfinansiering givet praktiska förutsättningar (för att bevara befintliga värden).

Markslag	Beräknat restaureringsbehov 2021–2027 i Natura 2000	Beräknat restaureringsbehov 2021–2027 i övriga GI	Summa	Restaureringsbehov angivet i PAF 2019
Hed- och buskmark	2 408	2 279	4 687	2 900
Betesmark	8 005	36 688	44 693	53 000
Äng	1 456	1 256	2 712	12 000
Trädklädd betesmark från skog	3 247	8 205	11 452	15 000
Vegetationsfattiga marker	2 292	2 297	4 589	1 000
Summa	17 408	50 725	68 133	83 900

Tillgänglig budget

Inom Natura 2000 är det framför allt tillgängliga medel från skötselanslaget som avgör möjligheterna, men det finns också visst utrymme för att kunna växla upp dessa medel genom att söka LIFE-projekt. När det gäller LIFE, har Naturvårdsverket byggt förslaget på att vi ska få ett antal framgångsrika LIFE-ansökningar de kommande åren. Om vi verkligen får sådana ansökningar antagna av EU-kommissionen, eller vilka det blir går förstås inte att säga säkert, men vi har antagit att 1 500 ha ljunghed (4010, 4030), 1 000 ha ängsmarker (6410, 6510, 6520, 6530), 3 000 ha trädklädda betesmarker (9070, varav 1 500 ha från sådant som idag klassats som skog), och 2 000 ha betesmarker av prioriterade betesnaturtyper (som 6210, 6230 och 6270) kan restaureras inom Natura 2000 med stöd av LIFE. För dessa har 60 % av restaureringskostnaden beräknats kunna

NV-07205-21

täckas via LIFE¹¹.

Förutsatt att den nuvarande nivån på skötselmedel inte minskar, och att skötselmedlen inte heller behöver styras om till att finansiera löpande betesdrift eller slåtter i skyddade områden, på grund av låg finansieringsnivå från Landsbygdsprogrammet, så förväntas det finnas budgetresurser för att de övriga praktiskt genomförbara restaureringsbehoven inom Natura 2000 också ska kunna åtgärdas under programperioden, med undantag för att inledda åtgärder inom nya LIFE-projekt inte kommer att ha hunnit slutföras helt.

När det gäller restaureringsmöjligheter inom övrig GI – som täcker in huvuddelen av de ängs- och betesmarker som har restaureringsbehov - styrs förutsättningarna av den tillgängliga budgeten inom Landsbygdsprogrammet. Med utgångspunkt i nivån 2021, ca 20 mkr, finns endast förutsättningar för att restaurera ca 670 ha/år, eller strax under 5 000 ha under perioden. Vilka naturtyper som kan gå in i detta kommer att påverkas av vilka som söker stöd, men i prioriteringen som anges i PAF har 500 ha ängsmark med restaureringsbehov inkluderats, samt 4 000 ha betesmark fördelat på 3 000 ha gräsmark (inklusive igenvuxna trädklädda betesmarker), och 500 ha vardera av hedmark (där t.ex. ljunghed ingår) och vegetationsfattig mark (där alvar ingår).

Totalt innebär detta att cirka 22 000 ha (varav närmare 2 000 ha ängsmark) ingår i arealen prioriterad restaurering, av det uppskattade behovet på närmare 83 000 ha totalt. Mer preciserade siffror framgår av tabell 5. Den återstående arealen med restaureringsbehov kan förväntas få fortsatt försämrad status. Dessutom kan areal med restaureringsbehov tillkomma om skötseln av alla marker med befintlig hävd inte kan vidmakthållas. Drygt 17 000 ha av de 22 000 ligger inom Natura 2000 – vilket innebär att länsstyrelserna behöver arbeta mycket aktivt med restaurering i skyddade områden om målet ska nås. Målet förutsätter också framgångsrikt sökande av ett antal ytterligare LIFE-projekt.

Tabell 5. Arealer som beräknas vara möjliga att restaurera 2021–2027.

Markslag	Beräknat restaureringsbehov Natura 2000	Prioriterad restaurering Natura 2000	Areal inom N2000 som inte bedöms kunna restaureras under perioden	Beräknat restaureringsbehov övriga GI	Prioriterad restaurering övrig GI	Summa prioriterad restaurering	Areal inom övriga GI som inte bedöms kunna restaureras under perioden
Hed- och	2 408	2 408		2 279	500	2 908	1 779

¹¹ Av denna areal ingår ca 1 500 ha inom det redan pågående projektet LIFE RestoRED som pågår 2021–2027, och viss areal även inom det pågående projektet LIFE Bridging the gap, som dock påbörjats före den aktuella budgetperioden och därmed bara "överlappar" periodens första år.

NV-07205-21

buskmark							
Gräsmark betesmark	16 010	8 005	8 005	36 688	3 000	11 005	33 688
Äng	2 911	1 456	1 456	1 256	500	1 956	756
Trädklädd betesmark från skog	6 494	3 247	3 247	8 205	0	3 247	8 205
Vegetations- fattiga marker	4 584	2 292	2 292	2 297	500	2 792	1 797
Summa restaurering	32 407	17 408	14 999	50 725	4 500	21 908	46 225

Löpande skötsel, rimlighetsbedömning genomförbarhet

Eftersom de arealer som bedöms ha restaureringsbehov är sådana som troligen saknar skötsel idag, kan de delar av dessa arealer som inte bedöms kunna restaureras under perioden, inte antas uppfylla villkoren för t.ex. stöd inom landsbygdsprogrammet, eller skötselavtal finansierade med länsstyrelsernas skötselmedel. Därför har de arealer som inte bedöms kunna restaureras dragits av från arealerna med behov av hävdfinansiering enligt tabell 2. De justerade arealerna med behov av hävdfinansiering framgår av tabell 6.

Tabell 6. Arealer med behov av finansiering löpande skötsel, efter avdrag av arealer med restaureringsbehov som inte bedöms kunna restaureras under perioden.

Naturtypsgrupp	Betesmark N2000	Ängsmark N2000	Betesmark GI	Ängsmark GI	Summa
E2.2 Hed- och buskmarker	6 880	-	4 894	-	11 774
E2.4 Gräsmarker	42 027	5 941	161 217	5 146	214 331
E2.7 Vegetationsfattiga marker	17 638	-	16 176	-	33 814
Summa	66 545	5 941	182 287	5 146	259 919

NV-07205-21

För hävd av markslagen, har framför allt medel från landsbygdsprogrammet samt länsstyrelsernas medel från skötselschablonen bedömts tillgängliga.

Beräkningen av behoven av medel för skötsel i PAF, bygger fr a allt på Jordbruksverkets kostnadskalkyler för olika markklasser inom miljöersättningarna, som bedöms vara realistiska bedömningar av faktiska kostnader för att sköta olika marktyper. Dessutom förutsätts de markslag som berättigar till gårdsstöd kunna få en intäkt via direktstöden.

De ersättningsnivåer som använts i nuvarande landsbygdsprogram ligger betydligt under de kostnadskalkyler som gjorts för vad det egentligen kostar för brukare att sköta markerna. Man kan alltså säga att många lantbrukare bidrar med mycket ideell tid för att hålla vårt odlingslandskap öppet. Om ersättningsnivåerna ska sättas i nivå med de egentliga behoven, behövs en betydande budgetförstärkning, som också skulle kunna bidra positivt till skapande av sysselsättningseffekter på landsbygden. Alternativet är att staten även i fortsättningen väljer att använda ersättningsnivåer som inte motsvarar brukarnas kostnader. Det ökar förstås risken för att marker överges, att tillståndet för naturtyper och arter försämras ytterligare, och att Sverige kommer ännu längre ifrån att leva upp till våra åtaganden enligt EU:s naturvårdsdirektiv.

I nedanstående uppskattning beskrivs några alternativa möjligheter som finns med 2021 års tillgängliga anslagsnivåer. I samtliga förslag bygger analysen på att det finns ungefär lika stor areal som idag, som sköts "utanför systemet", dvs. marker som hävdas även om marken varken är blocklagd eller har miljöersättning. Dessutom förutsätts de markslag som berättigar till gårdsstöd kunna få en intäkt via direktstöden.

Nedan presenteras två tänkbara alternativ för hur medel inom framför allt landsbygdsprogrammet kan hanteras. Alternativ 1, som också varit utgångspunkt för de siffor som förts in i PAF-dokumentet, utgår från de resultat som kan antas nås om dagens stödutformning bibehålls.

Enligt Kommissionens anvisningar ska PAF bygga på de kunskaper vi har om troliga kostnadsnivåer för skötseln av olika miljöer. I det nuvarande landsbygdsprogrammet kompenseras ju inte brukare fullt ut för sina kostnader, men att "räkna" med sådant frivilligt arbete gör att beräkningarna i PAF enligt alternativ 1 egentligen är mycket osäkra. Dessutom visar alternativet inte överhuvud taget några av de möjligheter som skulle kunna nås om direktivnaturtyperna prioriterades högre i Sveriges användning av de stora lantbruksrelaterade EU-fonderna. I alternativ 2 beskrivs därför översiktligt hur långt medlen skulle kunna räcka om hela stödutrymmet för hävd av ängs- och betesmarker i Landsbygdsprogrammet styrdes till gräsmarker med direktivnaturtyper.

Det går också att tänka sig olika mellanformer mellan alternativen, men några sådana har inte analyserats närmare.

NV-07205-21

1. Ersättningsnivåerna inom CAP bibehålls på en nivå som motsvarar dagens, och CAP-medel för gräsmarker går till samma stödformer som nu. Det betyder också att ersättningar för slåtter och betesdrift även fortsätter att gå till ängs- eller betesmarker som inte är direktivhabitat, dit styrs 65 % av medlen, och ungefär 35 % av medlen för ängs- och betesmarker inom landsbygdsprogrammet kan antas gå till direktivnaturtyper¹². Dessa medel täckte 2019 skötsel av ungefär 8 800 ha hed- och buskmarker¹³, 95 000 ha gräsmarker (varav 4 300 ha ängar)¹⁴ och 17 000 ha vegetationsfattiga marker¹⁵. Dessutom tillkommer vissa arealer där skötseln finansieras genom de medel länsstyrelserna disponerar för skötsel av skyddade områden. Vi har antagit att detta täcker hävden av ca 2 000 ha hed- och buskmarker, 7 000 hektar ha gräsmarker (varav 2 000 ha ängar) och 1 000 ha vegetationsfattiga marker, vid sidan av de marker som hävdas med stöd från landsbygdsprogrammet¹⁶. Eftersom en utgångspunkt för anslagsnivåerna inom 1:3-anlaget är att den löpande skötseln av hävdberoende marker ska bekostas genom EU:s miljöersättningar, kan inte medlen inom detta anslag antas täcka de behov som inte finansieras genom CAP i högre utsträckning än vad som sker idag. Om den nuvarande stödutformningen behålls, kan läget när det gäller hävden av direktivnaturtyper inte förväntas förbättras varken inom Natura 2000 eller inom övriga GI, och de pågående negativa trenderna för de hävdberoende direktivnaturtyperna kan inte förväntas brytas. Enligt detta alternativ räcker de tillgängliga medlen till ca 130 000 hektar, men denna siffra bygger på en omfattande ”medfinansiering” från privata brukare, i form av arbete de inte får full kostnadstäckning för¹⁷. Arealen har fördelats på

¹² Beräkningarna bygger på underlag från Jordbruksverket, och utgår från medelsanvändningen inom stöden 2019.

¹³ Ca 2 900 ha inom Natura 2000.

¹⁴ Ca 35 200 ha inom Natura 2000. Fördelningen mellan ängsmark och betesmark av detta går inte att få fram säkert ur tabellunderlaget, men i PAF-kalkylerna har vi antagit att hälften av arealen ängsmark med stöd ligger inom Natura 2000. Det innebär ca 2 100 ha ängsmark och 33 100 betesmark med stöd inom Natura 2000.

¹⁵ Ca 15 000 ha inom Natura 2000.

¹⁶ Siffrorna är ungefärliga, då vi inte har bra data över vilka arealer länsstyrelserna sköter med skötselmedel. Länsstyrelserna lägger dessutom betydande belopp på att täcka upp för att stödnivån inom landsbygdsprogrammet inte motsvarar de faktiska hävdkostnaderna för ängs- och betesmarker. Detta kan bli aktuellt där ingen lantbrukare är villig att söka miljöersättning på grund av oattraktiva stödvillkor. För sådana marker kan länsstyrelsen söka miljöersättning, och sedan i sin tur ombesörja att marken sköts enligt stödvillkoren, genom att tillföra de medel som behövs för att kunna upphandla skötseln av en brukare.

¹⁷ Denna har inte kunnat redovisas i PAF-kostnadssiffrorna eftersom de ska bygga på ”tillgängliga medel”, och det innebär att den areal som anges för bete respektive slåtter egentligen inte motsvarar den i PAF angivna kostnaden. Om man jämför Jordbruksverkets maxkostnadskalkyler för nuvarande programperiod med

NV-07205-21

naturtypsgrupper i tabell 7. Totalt räcker de tillgängliga medlen (med stöd av brukares icke kostnadsersatta arbete) till ca hälften av det samlade behovet på 260 000 ha enligt tabell 6, eller 37 % av det egentliga behovet enligt tabell 1.

ersättningsnivåerna i stödsystemet, framgår det tydligt att brukarna har låg kostnadstäckning. Eftersom beräkningarna till PAF-underlaget utgår från att dagens ersättningsnivåer bibehålls, samtidigt som lantbrukarnas omkostnader stigit, blir deras kostnadstäckning ännu sämre under den kommande perioden. I skyddade områden finns en risk för att detta kan medföra att ökade kostnader istället kan belasta 1:3 anslaget.

NV-07205-21

Tabell 7. Arealer som bedöms kunna finansieras under perioden enligt alternativ 1.

Naturtypsgrupp	Betesmark N2000	Ängsmark N2000	Betesmark GI	Ängsmark GI	Summa
E2.2 Hed- och buskmarker	4 884		3 903		<u>8 787</u>
E2.4 Gräsmarker	38 062	4 173	59 662	2 173	<u>104 070</u>
E2.7 Vegetationsfattiga marker	16 004		2 217		<u>18 221</u>
Summa	<u>58 950</u>	<u>4 173</u>	<u>65 782</u>	<u>2 173</u>	<u>131 078</u>

2. Tillgängliga medel fördelas i första hand till hävdbehov inom Natura 2000-områden och i andra hand till hävd av direktivsnaturtyper i övriga GI. Ersättningsnivåerna i EAFRD höjs för att motsvara beräkningarna i kalkylutrymmet för miljöersättningsformerna för ängs- och betesmarker. Med en höjd ersättningsnivå inom EAFRD, men bibehållen summa för miljöersättningarna, och ett antagande om att EAFRD tillsammans med EAGF förväntas kunna finansiera skötseln av 80 % av betesdrift och ängsbruk för hävdnaturtypsmarkerna inom N2000, medan skötselmedlen täcker kostnaden för 20 % av betesdrift och ängsbruk, samt övriga löpande skötselåtgärder (bränning, markstörning etc) beräknas medlen kunna täcka hela hävdbehovet inom N2000 enligt tabell 6, dvs. 76 843 ha bete och 5 941 ha äng. I beräkningen av tillgängliga CAP-medel, har då även inkluderats att 1 600 kr från direktstöden/gårdsstödet kan bidra till att täcka kostnaderna för hedmarker och gräsmarker – medan substratmarkerna inte antas berättiga till gårdsstöd.

Det återstående beloppet från den miljard som finns för gräsmarker inom EAFRD antas gå till löpande skötsel av betesmarker och ängsmarker inom övriga GI. Även här antas gårdsstödet kunna bidra till finansieringen för hedmarker och gräsmarker med 1 600 kr/ha.

För övriga GI räcker inte CAP-medlen enligt 2021 års nivå till hela behovet. Eftersom ängsmarksrealen enligt PAF ungefär motsvarar arealerna i stöden idag, har en utgångspunkt varit att hela ängsarealen i GI finansieras. För betesmarkerna har därefter det återstående beloppet från EAFRD fördelats efter de olika naturtypsgruppernas (hedmarker, gräsmarker, substratmarker) andel av totalarealen med betesbehov, med avdrag för den areal som inte bedöms kunna restaureras. Med dessa utgångspunkter beräknas EAFRD-medlen räcka till finansiering av 5 146 ha ängar och 105 000 betesmarker inom den övriga GI. Det kan jämföras med behovet av skötsel av drygt 180 000 ha betesmarker inom övriga GI enligt tabell 6. Sammantaget bedöms skötseln av 11 000 ha ängstyper och 178 000 ha betesmarkstyper enligt habitatdirektivet kunna

NV-07205-21

finansieras, av det totala behovet på ca 260 000 ha.

Totalt klarar Sverige alltså att sköta ca 190 000 hektar naturtypsklassade marker enligt alternativ 2, dvs. ca 73 % av behovet. Väljs alternativ 2 och om budgeten inte stärks har vi å andra sidan inte något utrymme för att ersätta skötsel av marker med allmänna och särskilda värden som inte är naturtypsklassade¹⁸. Utebliven ersättning till marker med allmänna värden påverkar de berörda jordbruksföretagens ekonomi negativt, vilket kan få till följd att hävden på en del av dessa marker upphör. Försämrad ekonomi kan även leda till att betesbaserad djurhållning minskar i vissa områden, med följd att även hävden av de naturtypsklassade markerna upphör – om inte den högre ersättningen till dessa innebär motsvarande förbättringar för berörda brukares ekonomi. Utvecklingen beror på hur mycket av allmänna och särskilda värden som finns på en gård, vilka ersättningsnivåer som ges och tillgång till alternativ mark där djuren kan beta.

Tabell 8. Arealer som bedöms kunna finansieras under perioden enligt alternativ 2.

Naturtypsgrupp	Betesmark N2000	Ängsmark N2000	Betesmark GI	Ängsmark GI	Summa
E2.2 Hed- och buskmarker	6 880	-	2 738	-	9 618
E2.4 Gräsmarker	42 027	5 941	89 447	5 146	142 561
E2.7 Vegetationsfattiga marker	17 638	-	13 177	-	30 815
Summa	66 545	5 941	105 362	5 146	182 994

Sammantaget kan man säga att vi för PAF genom att utgå från alternativ 1, som bygger på att landsbygdsprogramutformningen inte förändras, och att det i övrigt inte finns någon ytterligare tillgänglig budget utöver 2021 års nivå, innebär att vi indikerar att Sverige inte ens kommer att kunna komma i närheten av att kunna leva upp till direktivåtagandena, och att det scenario vi beräknat innebär väsentliga ytterligare försämringar av hävdstatusen för odlingslandskapets naturtyper. Alternativ 2 är svårt att genomföra enligt praktiskt realism, i och med att det inte finns tid att göra större förändringar inom landsbygdsprogrammet inför den kommande perioden, men skulle innebära ett betydligt bättre utfall för våra direktivåtaganden, och att vi högre grad kunde nyttja EU-medfinansiering för att uppnå dessa. Vid en finansiering enligt

¹⁸ Stödet till allmänna värden omfattar idag ca 210 000 ha, inkluderat fåbodbeten, och stödet till särskilda värden som inte är naturtypsklassade ca 110 000 hektar.

NV-07205-21

alternativ 2, saknas ca 400 mkr årligen för att ha en finansiering som omfattar hela behovet på 260 000 ha. Vid en finansiering enligt alternativ 1 saknas ca en miljard årligen för att ha en finansiering som täcker hela detta behov, om man inte utgår från att brukare ska ta en del av kostnaden.

RIMLIGHETSBEDÖMNING GENOMFÖRBARHET ÖVRIGA PRAKTISKA FÖRUTSÄTTNINGAR:

När det gäller tillgång till betesdjur, gjordes 2019 en analys av SJV och NV, som innebar att av betesbehovet på 382 000 ha, borde det gå att få fram betesdjur till ca 70 000 ha utöver de marker som betades då, medan 51 000 ha inte skulle kunna betas.

I den bedömningen, utgick man från att hälften av de 140 000 ha som då låg utanför stöd/blocklagd mark, helt saknade skötsel/behövde restaureras. Detta vara utgångspunkten för bedömningen av restaureringsbehoven 2019, som då sammanlagt bedömdes beröra ca 84 000 ha.

Eftersom arealerna enligt alternativ 1 ovan bara innebär att vi har förslag om att bibehålla en hävdad areal på ca 150 000 ha bedöms arealen också vara möjlig att få fram betesdjur till. Det skulle också vara möjligt för arealer enligt alternativ 2.

STRANDSTÄDNING OCH JAKT

Beräknade kostnader för strandstädning inom Natura 2000 på ca 13 mkr motsvarar ungefär de medel, ca 15 mkr, som går till strandstädning från Naturvårdsverkets 1:1-anslag. Inom övriga GI bör behoven kunna täckas av kommunala medel, i linje med det kommunala renhållningsvaret.

Kostnader för minkjakt har flyttats till 3.1.

Kostnader för vildsvinsjakt har i huvudsak tagits bort ur kalkylerna då sådan jakt sällan är aktuell att bekosta med EU-medel eller t.ex. skötselmedel eftersom råidigheten över jakten normalt ingår i jakträtten för områdena. Inom skyddade områden har dock 10 % av det beräknade behovet behållits i kalkylerna.

NV-07205-21

Punkt 6 – sortering av åtgärder i tre **angelägenhetskriterier 1, 2, 3**, där 1 är den mest angelägna åtgärden

I tabellerna nedan har de prioriterade åtgärderna som anges i PAF listats, tillsammans med en uppgift om prioritet för respektive åtgärd. Detta gäller dock för åtgärderna i sin helhet, men det kan också finnas behov av prioritering även inom enskilda åtgärder. För betesdriften inom övriga GI, bygger t ex arealerna enligt alternativ 1 på att marker med befintliga stödåtgärdanden får fortsatt stöd, medan övriga marker inte prioriteras. Om en mer värdebaserad prioritering skulle göras inom den areal som bedöms kunna hävdas med bete eller slåtter inom GI, borde stöd i första hand gå till naturtypsklassade marker som ligger har betydelse för bevarande av värden för intilliggande Natura 2000-områden, ligger inom utpekade värdestrakter för grön infrastruktur eller har andra dokumenterat höga naturvärden.

HED- OCH BUSKMARKER

List of measures needed to maintain or improve habitat status

Within Natura 2000 sites designated for the targeted habitats and species.

Name and short description of the measures	Type of measure*	prioritet
Grazing	R	1
Prescribed burning	R	1
Tillaging	R	2
Clearing of bush and understory vegetation	R	1
Removal of <i>Campylopus introflexus</i> and/or <i>Rosa rugosa</i>	R	2
Culling of wild boar	R	2
Restoration of pastures	O	1
Restoration of sand dunes	O	1

** indicate whether the measure is recurring or one-off. N.B For one-off-measures, the costs are given as yearly mean cost, while the targets are presented for the whole period 2021–2027. For recurrent measures, both the targets and the costs are given on a yearly basis.

Additional measures beyond Natura 2000 (wider green infrastructure measures).

NV-07205-21

Name and short description of the measures	Type of measure*	prioritet
Grazing	R	1
Prescribed burning	R	Budget saknas
Tillaging	R	Budget saknas
Clearing of bush and understory vegetation	R	Budget saknas
Removal of <i>Campylopus introflexus</i> and/or <i>Rosa rugosa</i>	R	Budget saknas
Culling of wild boar	R	Budget saknas
Restoration of pastures	O	1
Restoration of sand dunes	O	Budget saknas

* indicate whether the measure is recurring or one-off. N.B For one-off-measures, the costs are given as yearly mean cost, while the targets are presented for the whole period 2021–2027. For recurrent measures, both the targets and the costs are given on a yearly basis.

GRÄSMARKER

List of measures needed to maintain or improve habitat status, and estimated costs for these measures

Within Natura 2000 sites designated for the targeted habitats and species.

Name and short description of the measures	Type of measure*	prioritet
Grazing	R	1
Mowing	R	1
Pollarding	R	2
Prescribed burning	R	1
Tillaging	R	2
Removal of <i>Cotula coronopifolia</i> and/or <i>Rosa rugosa</i>	R	2

NV-07205-21

Management of expansive plant species and culling of wild boar	R	(2)
Creating old (veteran) tree structures, tree and dead-wood substrates, and managing forest edges and heterogeneity	R	2
Beach cleaning	R	2
Restoration of pastures	O	1
Restoration of meadows	O	1
Restoration of forests to Fennoscandian wooded pastures (9070)	O	1

* indicate whether the measure is recurring or one-off. N.B For one-off-measures, the costs are given as yearly mean cost, while the targets are presented for the whole period 2021–2027. For recurrent measures, both the targets and the costs are given on a yearly basis.

Additional measures beyond Natura 2000 (wider green infrastructure measures).

Name and short description of the measures	Type of measure*	
Grazing	R	1
Mowing	R	1
Pollarding	R	Budget saknas
Prescribed burning	R	Budget saknas
Tillaging	R	Budget saknas
Removal of <i>Cotula coronopifolia</i> and/or <i>Rosa rugosa</i>	R	Budget saknas
Management of expansive plant species and culling of wild boar	R	Budget saknas
Creating old (veteran) tree structures, tree and dead-wood substrates, and managing forest edges and heterogeneity	R	Budget saknas
Beach cleaning	R	2
Restoration of pastures	O	1

NV-07205-21

Restoration of meadows	O	1
Restoration of forests to Fennoscandian wooded pastures (9070)	O	Budget saknas

* indicate whether the measure is recurring or one-off. N.B For one-off-measures, the costs are given as yearly mean cost, while the targets are presented for the whole period 2021–2027. For recurrent measures, both the targets and the costs are given on a yearly basis.

SUBSTRATMARKER

Within Natura 2000 sites designated for the targeted habitats and species.

Name and short description of the measures	Type of measure*	
Grazing	R	1
Tillaging	R	2
Removal of <i>Rosa rugosa</i>	R	2
Management of expansive plant species	R	2
Beach cleaning	R	2
Restoration of pastures	O	1
Restoration of sand dunes	O	1

* indicate whether the measure is recurring or one-off. N.B For one-off-measures, the costs are given as yearly mean cost, while the targets are presented for the whole period 2021–2027. For recurrent measures, both the targets and the costs are given on a yearly basis.

Additional measures beyond Natura 2000 (wider green infrastructure measures).

Name and short description of the measures	Type of measure*	
Grazing	R	1
Tillaging	R	Budget saknas
Removal of <i>Rosa rugosa</i>	R	Budget saknas

NV-07205-21

Management of expansive plant species	R	Budget saknas
Beach cleaning	R	Budget saknas
Restoration of pastures	O	1
Restoration of sand dunes	O	Budget saknas

* indicate whether the measure is recurring or one-off. N.B For one-off-measures, the costs are given as yearly mean cost, while the targets are presented for the whole period 2021–2027. For recurrent measures, both the targets and the costs are given on a yearly basis.